

ניסן 31, (ה-א) סוף תש"ג, כ-7.7.83

1(198)

האגודה העברית
המכון ליהדות זמננו
מדור לתיעוד בע"מ

קטטה מס' 237

חאריץ

המשואיין: סימון יהודה

המראיין: יעל פלד

הנושא: התאחדות בקרקוב ומביבתה.

נולדתי ב-1924. והלכתי לבית-ספר עברי לג'מ"ג עברית בקרקוב. לפני המלחמה השתייכתי לחנועה נוער הצומח, שזה הנועה נוער ציונית ליד כ"ס העברי בקרקוב. עם פרוץ המלחמה, כאשר חנועות הנוער התפזרו, הקומה מסויימת של כ-3/4 שנה היינו מחוץ לחנועה נוער איזה שהיא, והחיים נמשכו. התחלתי להגיש דרך לחנועה נוער הקיימת. בכ"ס העברי הלימודים נמשכו עד דצמבר 1939. זה היה כ"ס אחרון, עד כמה שזה פרדוכסאלי, שהלימודים נמשכו כן. בבתי-ספר הסולניים פוזרו, כ"ס העברי המשיך בלימודיו. בדצמבר, כאשר גם פוזרו אה הכ"ס שלנו, התארגנו בקבוצות קטנות והמשכנו בלימודים בבתי פרטיים, כאשר המורים המשיכו ללמד אותנו. בצורה כזאת העבירו את החומר עד שהגענו לבגרות. בחוץ הקבוצות של הלימוד החודשי ויכוחים מה יהיה המסך? אומנם האווירה ששררה אז בקרקוב הייתה אוירה דתי שקטה והיהדות בקרקוב כמעט ולא נזוקה. כולנו המשכנו לגור בבתינו ויכולנו להגיש באופן חופשי. התחילו כבר הרט, מתחלנו לסגוד כבר הרט כחול-לבן, אני לא זוכר באיזה חודש זה התחיל, אבל אנחנו בנועה, היינו אז בני 15, 16, היינו חיים כמעט נורמליק הרט לזה שלא הלכנו לב"ס. יש לציין את ההתמסרות של המורים שרצו מביח לבית, כי למדנו בקבוצות קטנות של 5-6 איש, והמורים לא חטכו שהמשיגים והלכו מבית לבית והמשיכו ללמד אותנו, והמשיכו להעביר את החומר בדיוק כמו שהיינו משייכים בלימודים סדירים בכ"ס. הייתה לזה חשיבות עצומה, כי אנחנו כנוער נשארנו במסגרת וגם התראינו. המשכנו להתראות אחד עם השני. רובנו היינו שייכים ל"צומח". אותם הברים, אותם הבויות שהיו אחי בכיתה, רובינו היינו "קבוצה" לפני המלחמה. זכור לי ערב אחד שיצאתי מפגישה לי ודיברת כזו ולפגשתי את צ'שקה

בנוגע לשמני הייתי פעם מדריך של אותה כיתה שהיא השתייכה, ואני אז הייתי מדריך של הבחורים
וחיא הייתה מדייבית של הגנות, ועקב זה הכרתי אותה טוב למרות שהיא הייתה צעירה ממני ב-3

13/7/77

שנים. התעורר ויכוח בינינו מה מעשינו. אני לא ידעתי שצ' ישקה כבר שייכה לאיזה שהיא מסגרת
גם לא הכרתי את הבית שלה כל כך טוב, אבל הכרתי אותה כבחורה מאוד רצינית, גם כילדה. בשגישות

שבתון גלגלה

באותה פגישה שהתקיימה (בפולקסי) שבקרקוב. (שדרות- כל קרקוב העתיקה, בעצם, הייתה מוקפת שדירה.)

והתחיל ויכוח בינינו. בחוץ הויכוח צ' ישקה הביעה את דעתה שאסור לנו להמשיך ככה להתחבט
ולחנות פחיי יום יום, כי הייתה אורחה מסויימת באותה תקופה בין הנוער, לחיות את חיי היום

יום, לא ידענו מה צפוי המחר, מה מביא המחר. היינו נפגשים, משחקים, משתוללים, כמו נוער
שאינו לו בעצם דאגות. השיחה הזאת עשתה עלי רושם רב. נדברתי עם צ' ישקה פעם שניה ואז היא

סיפרה לי על התארגנות בחנוכה נוער "עקיבא". וזה די משך אותי, כי לא ראיתי בהמשך החיים
הריקניים של זמן (מלחמה רק לימודים ובמגישות ערב עם החברים והחברות- לא ראיתי כזה, נביד,

יעוד רב, להיפך, ששכתי שצריכים להתארגן וצריכים לעשות משהו. אז דרך צ' ישקה הגעתי

ל צ' ישקה במקום. נפגשתי עם דולק והצעתי לו אז שאני מוכן לארגן קבוצת חברים, שהייתה שייכת

לצופה שגם מחפשת איזו שהיא מסרה, ואם הוא מוכן אז נפגש ונשוחח עם כך. משיחה זו הגעתי

לחנוכה נוער "עקיבא". זה היה בערך בשנת 40, תחילת 40, ישבנו קבוצה של תלמידי בי"ס, שלא

השתייכו קודם לחנוכה נוער עקיבא והיו שייכים ל"צפה", והתחלנו בפעילות חנוכה של אותה

תקופה- פגישות, שיחות וכך הלאה. אחרי תקופה מסויימת הועברתי לקבוצת יהודה בהדרכתה של

גושקה, אשתו של דולק באותם זמנים. גושקה הייתה מדריכה שלנו, ואנחנו המסכנו כמו כל יתר

הקבוצות של עקיבא, המסכנו בחיי חנוכה של אותה תקופה.

~~הם היו יותר מצדדים ממני. אני הייתי הכי צעיר שמה. הם היו יותר מצדדים. זה אני יודע~~

~~כי הם היו מצדדים ממני בשנה. זה היה שנחון יותר בוגר ממני, אני הייתי שמה הצעיר ביותר.~~

ואז נודע לנו על הכשרה שהייתה בסביבה, קופולינה, גם נודע לי על אחיה של צ' ישקה, סימק

(נני), שיצא מפתח ריכוז בטרנסקאו יחד עם אשתו לעתיד, גוסטה, ואי אפשר להפגש איתו. צ' ישקה

הייתה מאוד פעילה בהעברת ידיעות ממנו. הוא היה תחת השגחה אב-מסור, וצ' ישקה הייתה המקשרת

והפעילה במגוון... בקשר בינו ובין יתר האנשים בגג עקיבא. כעבור זמן מסויים יסרו הכשרה

ליד בוקניה בוישניץ. ^{אני} כוונתי נסעה משמחת ^{אני} כולה. אשם היה סימקצ'הגר זצ"ל יסקה, בדישניץ.
 וכל יתר האנשים שנבחרו לאותה הכשרה. לפני זה עוד נבחרו אנשים שנשלחו לירושלם לקיבוץ שלנו
 בירושלם, זו הייתה זכות גדולה להשלח לירושלם לקיבוץ. זכור לי שהיו הרבה אנשים על מנת להשלח
 לירושלם, באותה תקופה מי שהלך להכשרה לקיבוץ זה היה ^{אני} סך. אימון יתר לאותו בן-אדם, שהוא יותר
 בוגר, יותר טוב ללמד, ויותר טוב לחיי קומונה. באותה תקופה זה גם היה חשוב מאוד. אני
 הייתי פעיל בכל מיני מקומות. נשלחתי למיילך פעם ע"י דולק לבדוק אם יש שמה אנשי עסקיבא
 וכך הלאה, וגם ביקרתי פעמיים או שלוש בירושלם, בהכשרות בוישניץ. ביום אחד הגעתי לדירתה
 של ^{אני} זושקה ודולק ושמה מבשתי את גולה מירר. גולה אז חזרה מלבוב, ובאחד מפגישות שלי, או
 מביקורת אצל זושקה, זושקה הייתה מדריכה שלי והייתה בחוף הגטו, גולה ניסתה לשוחח איתי על
 התארגנות, דברים לא ברורים, אבל נחנה לי להבין שיש מחשבות להתארגנות של נוער להתנגדות.
 זה עורר את סקרנותי ומיד שאלתי את דולק מה הולך פה? מה מתקדם פה? או דולק ענה לי שיש
 מחשבות שנארגן את הנוער להתנגדות, אבל זה הכל בגדר מחשבות, וביקש שלא נדבר על זה. נדח
 הם גרו שמה. הייתה להם דירה קטנה לדולק וזושקה, אם אני ^{אני} זוכר טוב. זה היה
 קיץ 42, זה היה אחרי השלמה לרוסיה. זה יכול להיות אביב 42. זה לא יכול להיות יותר מאוחר.
 זה יכול להיות מאי, משהו כזה. זה לא יכול להיות 41. אני לא חושב שזה 41. לפי דעתי זה היה...
 התחילי, לבטו קרקוב נכנסו במרס 41. גטו קרקוב התחיל... עד כמה שזכור לי נכנסו לבטו קרקוב
 במרס 41.

זה לא יכול להיות קיץ 42. (שכנה סולדז'ניץ)

רבע, אני אגיד לכת. וישניץ נמשך עד 42. עוד הייתה לנו הכשרה בוישניץ. הכשרה בוישניץ
 הייתה... עד כמה שאני חושב וישניץ נמשך כל שנה 41. אני חושב ככה. זו דעתי. ^{אני}
 הראשון היה בקיץ 42, נכון? הגירוש הראשון... אוקטובר היה הגירוש השני. יוני היה גירוש שלי.
 זה היה משהו כמו חודשיים לפני הגירוש הראשון. זה היה 42. לפי דעתי זה היה. אני אגיד
 לכת לפה- הגירוש הראשון שקיבלו אישור... אני מדבר על גירוש ראשון מרגיסו שישני... מאי
 משהו כזה, לפה אני זוכר שזה היה 42? כי חכף אחרי זה. זה יכול להיות שזה היה אביב מוקדם.
 יכול להיות שזה היה מרס אפריל 42, לפה אני זוכר את זה? כי לפני הגירוש הראשון נסעתי עם

סימק ^{דולג} מחוץ לגטו על אופניים להפגש עם נציגים של הקבוצה הקומוניסטית הפולנית על מנת להכין מקומות לאנשים. הגיעו שמועות שיהיו גירושים אז סימק כבר החחיל לחשוב, אני מה גולש משוט... , החחיל לחשוב על מקומות מחזור לאנשים בזמן הגירוש. וזו היחה החארגנוה בעצם ראטונה, ואח"כ ^{פעמי פעם} שניה והובטחו לנו מקומות מיסחור, אבל כאשר באנו לקבל אותם החברר כי לא קיבלנו שום דבר, אז נסעתי עוד על אופניים. לא היה לנו שום ניירות, שום דבר לא היה לנו. אני נבחרתי ע"י סימק היתה ותיקה לי מראה ~~ששום מראה~~ היצוני דומה ^{ל-3/6-} לא לחשיד אחי. אני לא אוהב להגיד ארני וזה... מראה שלא מחשיד אחי, וגם השפה הפולנית שלי היחה שגורה במי היתה והייתי דובר פולנית דיי טובה ~~שלא~~ /היה קשה להבין מהשפה שלי שאני לא פולני, אז נבחרתי בגלל זה ע"י סימק לנסוע איתו ואחרי זה לנסוע פעם שניה להפגש עם אותם שני בחורים שהם השתייכו למפלגה הקומוניסטית. אז עוד לא ~~שע~~ ^{ע"י סימק} ידעתי שהם קומוניסטים והם צריכים לעזור לנו, לתת לנו מקומות מיסחור בשביל האנשים שלנו ~~מאשר~~ ^{מכובדים}, באם נצטרך וכאשר נצטרך; כאשר באחי פעם שניה, בלי סימק, החברר ~~שמהשוכות~~ ^ש דבר לא מוכן. לחזור איך הגעתי לסימק... אחרי זה סיפרתי שאני דברתי עם דולג ודולג אמר לי (פה היה ויכוח על האריכים) אז אחר כך דיברתי עם דולג מייד באותו יום. אז דולג אמר לי שאנחנו עומדים להחארגן, ובאמת כעבר כמה ימים הוחלט, כנראה בין דולג וסימק ^{בדולג}, שמארגנים את אותם האנשים שהיו פעילים בפעילות הנועחית בזמן המלחמה, כי הפעילות הנועחית נמשכה כל הזמן בעצם, מרגע שפרצה מלחמה. עד כמה שאני יכול היום להבין היא היחה דיי מלטיבית. לא כולם היו פעילים. קודם כל חלק עזב את פולין, את מקום מגוריהם והלכו לרוסיה, חלק נעלם מקרקוב לכל מיני מקומות אחרים, ואלה שאףדו והיו כנראה, וזה קשה לי להגיד או לדעת כי אני לא הייתי חבר עקיבא לפני המלחמה, אבל הבינתי שאלה שהיו מגיל 16, 17 בזמן מלחמה איחם נמסך הקשר, וחם חולקו לקבוצות, ואותם אנשים היו מועמדים טבעיים לפעילות מחתרית לוחמת, במצבה... כי פעילות מחתרית גם היחה קודם, כי עצם הפעילות הנועחית היחה מחתרית, אז אני הבינתי הוחלט עי' דולג וסימק שאותם אנשים שהיו פעילים בפעילות מחתרית תנועחית הם אהיו המועמדים הטבעיים לסחירת מלחמה-ית כאשר הקום. ואז ~~במה שמה~~ ^{למחמה} ... איך הגעתי לסימק ^{ל-3/6-} זה אני לא זוכר בדיוק, אבל אני הייתי חבר טוב של ביי'שקה, ואנחנו היינו מאוד מיודדים. באחה מהפגישות בקסתי מסימק לנסוע לוישניץ לפלוגה

הכשרה, וחסה לי קשר, אז עוד לא היו לנו ניירות בכלל, ולי היה קשר עם חבר כיחה שלי ששמו דיאמנט
ישו ואבא שלו היה ידוע כמשתף פעולה.

שו עם הגרמנים

מלך

מו כן. והחבר שבט אותו ישו דיאמנט שיחף פעולה עם הגרמנים, ואני הלכתי לאותו ישו שהיה
ידיד שלי מהכיתה, ובקשתי שאבא שלו יסדר לי פתק, אישור לנסיעה ברכבה, היו אז אישורים שניתנו

ע"י הגסטפו או ע"י משרד ממשלתי אחר של הגרמנים ליהודים לנסיעה ברכבה במידה והיו זקוקים
לזה, והשלטונות אישרו להם, זה לא היה דבר משוט, אבל היחה אפשרות כזאת. הוא באמת סידר לי.

היחה ואנחנו חכרנו מכיתה א' אהו אבא סידר לי את האישור. וסימק היה מאוד מרוצה מזה שקיבלתי

מזה אישור, אני סיפרתי לו את כל הסיפור איך קיבלתי אותו, ממי קיבלתי אותו וזה היה דבר
שוב שיחה לנו איזה פתק שיחה אפטר במ להתנועע מחוץ ל... ואז הוא נחן לי אישור לנסוע

לויניץ, ואני ברוב שימשותי באתי לסימק וסיפרתי שסימק אישר לי לנסוע לויניץ, ואיך שהוא
זה אחר כך נודע לסימק שאני סיפרתי את זה... זה עוד לא היחה כזו מחתה נוראית... איך שזה

נודע לסימק כבר ועל זה קבילתי על הראש מה אני מספר למי שלא צריך ל... איך נוסעים, למה
מוצא ואיפה זה, אחר כך הוא בחר אותי לנסיעה זו לפגישה עם אנשי פ.מ.ר. ונעשתי מן קשר עקב

זה שבראתי טוב ודיברתי פולניח טובה, נעשתי קשר של דולק וגם סימק השתמש בי לצרכים שלו. ואז
הוא שלח אותי גם פעם לסימק לוקברטן, זה סימק וזה סימק יש הבדל. בפולניח סימק זה שמעון, וסימק

זה שמעון, אז זה ההבדל. זה קשה למי שלא מתמצא בשפה. כעבור כמה ימים, אני שוב חוזר לאותו

סיפור של גולה, הוחלט שמתארגנים לקבוצה לוחמת שהיא תהיה תחת מרותה של ההנהגה של אנשי עקיבא,
באשר בעיני, אני לא יכול להגיד את המסקדה אז היחה נראה, אבל בעיני היה נראה שדולק הוא המפקד

וסימק הוא חסגן שלו. שם נרקמו כל הגנ...
אתה אמרת שאז באת והודעת לי, זה נכון, שהודעת לי מה שהודעת. מתי פרצה המלחמה רוסי-גרמנית?

41. היא פרצה ב-41, ואז הוחלט, אני חושב שדולק קרא לי ולא סימק, וסיפר לי שהוחלט על הקמת
מחתרת שלנו. שהוחלט להפוך את הפעילות החנועית למחתרת לוחמת.

"האז" הזה היה את-כן באיזה תקופה?
למי דעתי זה היה איפה שהוא לפני הגירוש הראשון בקרקוב, כי אז עוד לא היינו מוכנים. אנחנו

עוד לא היינו מוכנים לבירוש, לפי דעתי, כי הבירוש הזה חפס אוחנו לא מוכנים. היינו אז בחחילת הדרך.

- הבירוש הוא האקציה?

האקציה, הבירוש זה היא האקציה הראשונה בקרקוב. זו הייתה האקציה הראשונה שהייתה בקרקוב. עד כמה שזכור לי זה היה ביוני 42. זה עוד לא היה בירוש המוני, אבל זה היה בירוש ראשון. וזה פגש

אוהנו לא מוכנים, ודיי הרבה חברים שהיו מאומנים ומיועדים לקבוצה גורשו - שריסקה, עוד בחורה...

קבוצה שלי שאני זוכר. רק אחרי (בירוש), לפי דעתי, התחילה המעילות היוותה. אז וישניץ חוסל.

אני לא זוכר מתי וישניץ חוסל, אבל אני חושב שגם איפה שהוא באביב 42. ^{הוא} ~~הוא~~ של המעילות

הועבר לקרקוב, סימק אז בא לקרקוב ^{בנוסף} ~~בנוסף~~, והתחילו בפעילות מאוד מזרזת של התארגנות של הקבוצה

הלוחמה, כאשר המועמדים מבחנה "עקיבא" היו רק אותם חברים שהיו פעילים קודם בפעילות הנועזתית.

התאחדו לצורך זה כמה קבוצות המשתייכות "להלוץ", ^{הוא} ~~הוא~~ עקיבא ב' ו"אניג" אייזנשטדט נבחר כנציג של

אותה קבוצה של עקיבא ב', ^{הוא} ~~הוא~~ משמה ^{הוא} ~~הוא~~ לא דברים שהתקבלו לקבוצה הלוחמה. כל הקבוצות יהודה וכך

הלאה לא התקבלו, לא יודע - או שהם לא היו פעילים בזמן מסטיק או ... בכל אופן היו מעטים

שהיו. זה מאפיין, כי שמה היו אנשים טובים מאוד ולמרות הכל הם לא הוכנסו לפעילות מחתרתית

התנגדותית. נוסד הקשר עם ^{הוא} ~~הוא~~, שהוא היה נציג הקבוצה של דרור, ^{הוא} ~~הוא~~ לא היה ביננו אף נציג של

דשומר הצעיר בבגד, המפקדה בעצם שאני לא יודע אם מונחה או התמנחה ע"י עצמה ע"י ראשי התנועה

זה היה דולק, שהוא היה המפקד, הייתי אומר לפי הכנות של היום, סימק ^{הוא} ~~הוא~~ שהיה איש המבצע,

קצין הצעירים, ^{הוא} ~~הוא~~ שהיה איש הכספים בחוף המפקדה ו"אניג" שהיה איש נסמה למפקדה, עקב כך שהוא

היה הנציג של עקיבא ב' זו הייתה קבוצה מנחה, ^{הוא} ~~הוא~~ מובילה. ע"י זה הייתה קבוצה שניה שאיתה גולה,

שהיא הייתה המפקד, ושלפי דעתי הייתה קשורה עם פ.מ.ר. היא הגיעה מלבוב כבר עם הנחיות ברורות

לייצב תאי מחתרת. לפי דעתי גולה פגיעה מלבוב כבר עם הוראות, לא שזו הייתה מחשבה שלי, היא

הגיעה כנראה עם הוראות לייסד תאי מחתרת התנגדותיים, והיא גייסה את כל אותו נוער שאנחנו, הקבוצה

(דשומר הצעיר, שהיה אצלה קצין מבצעים, והם התחילו לגייס את כל אותו נוער שאנחנו, הקבוצה

הציונית החלוצית שנמגרה לפי דעתי ולא הייתה מוכנה לקבל לחוכה אנשים מחוץ לאלה שלא היו

פעילים במשך תקופה קודמת, ^{הוא} ~~הוא~~ לאותה קבוצה שניה. הקשר בין גולה ובין דולק, לפי דעתי,

היה כפול. א. האמנה, היוח והיא הייתה קרובה שלהם, קרובה של אשחן, היא גרה אצלם תקופה מסויימת,

אבל הם שמרו כל הזמן על נגדו'ה א'בא'ו'י'י' - ו.ג. נראה ש' ב' ק'ו'ה כ'א'ת' ב'צ'ת'ק
 א'ג'ת' ה'א' "י'י', מ'ס'נ'י' ל'י'ו'י' א'מ'ת'ו'ת' א'י'ת' ס'ו'ג'ה, מ'ס'ו'י'ת' א'ת'ת'ם
 צ'ד' ב' של הקפטה

לפי דעתי הקפטה של 41, סוף 41 או אגב סגור מסתו 41 עד מאי 42, המחשבות של ההנהגה היו מכוונות להצלה. מה אני רוצה להגיד בזאת? שסימק יותר מאשר דולק היה מודע, אולי בגלל זה שהוא נאסר ב-39 וישב במחנה ריכוז יחד עם בוסטח והצליח דרך נס להשתחרר משמה ולחזור לקרקוב כשבור כמה חודשים, שהוא עבר על כשרו כבר את מחנה הריכוז, כשאף אחד לא ידע מה זה, ולא ידע בכלל מה זה בכלל מחנה ריכוז. יכול להיות שהוא החליך עם מחשבות שהגברל של היהודים חחה שלמוץ הנאצים לא יכול להביא להפסקת קיום של המחנה. אולי לא היה מודע שחיה מוות או השמדה סופית, כי זה אני שמע שאף אחד לא היה יכול להעלות על דעתו, אבל זה אני מדבר על מחשבותי ולא על ידיעותי. אני יכול לתאר לי, עד כמה שאני הכרתי את סימק ואח אישיותו, שהוא התקומם נגד כל מה שהגרמנים עשו ליהודים גם מה שעשו בלי המחשבות של השמדה סופית. הוא הבין שאין סיכוי, או שהסיכויים להמשך קיום של יהודים חחה שלמוץ הנאצים הם מועטים ביותר, והוא התחיל לחפש דרכים להצלה אנשים, אנשי עקיבא, אנשים שלו, היווה והוא היה ראש עקיבא בקרקוב לפני המלחמה והוא היה איש חנוכה מובהק, הוא התחיל לחפש דרכים להצלה האנשים. ואז הוא נסע ללובוב ושלה אנשים ללובוב... לא הוא לא שלח... שניים היו צריכים...

אני מסכים שבהחלט הרעיון המקורי היה הצלה, ואפילו נעשו מאמצים בראש קבוצה מסויימת, שדרך אגב נכשלה ונחפסה בדרך. זו היחה המחשבה הראשונה. לאחר שהתפקחו כולם, ורובם גם ההנהגה שלנו, דאין סיכוי להצלה אז נקטו אמצעים ליצירת משגרה לוחמת.

אני חוזר ואומר ככה - יכול להיות שסימק חשב על השמדה או חוסר אפשרות קיום של העם היהודי, וחיפש דרכים להצלה, או גם להחננדות, אבל שוב פעם אלה מחשבות שלי. עד כמה שאני מבין דולק לא נטה לדחן דולק נטה יותר להצלה. היות שדולק היה בכיר על סימק בחנועה ובאיזו שהיא צורה קיבלו את דעתו של דולק...

- כי דולק היה ראש עקיבא...

אני אומר דולק ישב כורסה. דולק היה ראש עקיבא וסימק היה ראש הקן בקרקוב, עד כמה שאני זוכר. לא משנה, זה לא משנה. בכל אופן, דולק היה בכיר, ודולק באופיו היה גם יותר הומניסטי. אני

יכול לתאר לי שדולק לא כל כך היך מוכן ^{לעבר} נפשיה להסכים שתהיה השמדה, וחפשי דרכים יותר איך להמשיך לחיות ולא איך להקומם על מנת לעול. לפי דעתי ההשפעה של גולה, כאשר גולה חזרה, והסיפורים של גולה, השפיעו על דולק שהוא קיבל את דעתה והסכים או התחיל לחשוב יחד עם סימק איך להקים מחתרת מזויינת, החנגדות מזויינת, ולא רק פעילות פסיבית חנועתיית, חיפושי הצלה וכך הלאה.

מה אני רוצה להזכיר ¹⁹⁻²⁰ עד כמה שידוע לי הוא שלח לאידו ² ~~אני הייתה אצלו~~ ^{אני לא חושב שהייתה...} קבוצת שהיא הנגה אפסית-סמילנה יוצאים לארץ ישראל, ובחרגן אידה קבוצה קטנה לנסות את הדרך, והם נפלו בדרך וכך הלאה, אבל אלה היו חיפושי הצלה. זאת דעתי. ~~אני ככה חושב~~ ^{אני לא חושב שהייתה...}

אני לא רוצה להגיד מה-סימק מה ושם לא התהלך עם דיעות יותר קיצוניות, זה היה באופיו והוא גם עבד יותר מאשר אחרים וגם הרבה יותר מאשר דולק, כי דולק כשה"כ אישיה לא עבר חוויות קשות. דולק אחר כך היה נציג של 4-5-5 מטעם התנועה הציונית נשלח שמה, והיה שם פקיד בכיר. בתקופת הפקידו הוא יכל לבקר גם בקופלינה, ופה אני רוצה לחקן-קופלינה זו היחה הכשרה, החכמה ליד קרקוב היה שמה ^{בגאטוב}, זה היה בשנות הארבעים. זו הקומה של כמה חודשים, שלושה או ארבעה חודשים, לא זוכר. זה היה בגאטוב, ^{יקאטרינ} וזאת היחה הכשרה ליד ויטניץ. ^{מה} זה שאני אמרתי קודם ויטניץ זה היה ליד ויטניץ, זה היה מטעם ק"ם מויטניץ. ~~זאת אצתי~~ אז העניינים התחילו להתגלגל מהר מאוד, ברגע שהוחלט על הקמת מחתרת מזויינת העניינים התחילו להתגלגל מהר, ולפי דעתי זה היה גם גורם למה הקבוצה היחה כל-כך סגורה. היותר והסכנה היחה הרבה יותר גדולה, לגייס אנשים למחתרת מזויינת... לפי דעתי דולק וסימק ראו בזה סיכון רב לאנשים, למשטחותיהם, הם בחרו רק את אותם אנשים שהיה להם אמון מלא אליהם. הבחירה היחה מאוד סלקטיבית, ואנחנו כשה"כ היינו קבוצה של אותם אנשים שכל הזמן, פרט לבודדים מה ושמה, שהלכו כל הזמן ביחד. רובם הלכו עוד לפני (מלחמה ופה ושמה הצטרפו אליהם אנשים שלדולק וסימק היה אמון מלא, וקיבלו אותם לקבוצה הלוחמת. ואז התחלנו, ואני זוכר את השיחה, דולק אמר- אנחנו נחארגן בחמישיות. כל-חמישית, אנחנו מוכנים לרדת למחתרת ~~מה~~... ^{למה} מה שמאפיין, לפי דעתי, ההבדל המעבר ~~היה~~ מפעילות מחתרתית חנועתיית, כאשר ^{2/8} היינו נפגשים בקבוצות גדולות והיה עונג שבה ושרנו, בערב נפגשנו והיתה קבלת שבה ¹⁵ ~~ועל~~ ^ה פעילות מחתרתית אסורה אומנם, אבל ^{למקבוצות גדולות} כאשר רוב השיחות היו שיחות של חנועה נוער. ואז הוחלט על מחתרת שאחד אסור לספר לשני, שזה בנגוד לאופי של אנשים, בנגוד לחינוך שקיבלנו עד

אחת תקופה. אנחנו היינו עד ⁵⁶ לפני משפחה אחת וכל אחד היה מספר לפני. לחיפך, היה לא יפה לא
לספר, ופס באח הדרישה של סנסוריזיה (של מיצור) על קבוצת של הישיבות שנידון לא אריך לדעך על
השני, שאחד אמור לספר לפני מה הוא עושה וכך הלאה וכך הלאה. בזה אני רואה את ההחלטה של הקבוצה
הלוימה התחלנו בחפזושי נשק. ^{המחלטה במוסד נשק} ^{המחלטה באימוני} ^{המחלטה בחפזושי} ^{החוק תקופה קצרה}
אני לא זוכר מתי, החורים של שימק גורטון, אני חושב שזה היה בנירוש הראשון. ^{אני חושב שזה היה בנירוש הראשון}
... ^{זה היה בנירוש השני ככה} ^{החלטה על חפזושי} ^{החלטה על חפזושי} ^{החלטה על חפזושי} ^{לפי דעתו הייתה בתקופה}
זו של בין גירוש, ראשון לגירוש שני. בגירוש השני אנחנו כבר חוצאנו אנשים מחוץ לגטו. כבר
היינו יותר מוכנים וחוצאנו קבוצה מחוץ לגטו. אני אז קיבלתי פקודה להשאר בגטו ולשמור על אותם
אנשים שנשארו ולא יכלו לצאת מהגטו, לשמור עליהם. למה? אני לא יכול להסביר את זה. אנלי האמינו
שיש לי מזל, כי לא היו לי נחונים מיוחדים לשמור על אנשים שלנו שלא הצליחו לצאת מחוץ לגטו.
אחרי הגרוש, ^{עם בנירוש הזה איבדנו מספר אנשים}, החורים של שימק ^{גורטון} גורטון, ויטדנו
קיבוץ שחרתי ^{בדירתו של שימק לונגרסון} שזה היה למעשה המקום של כל המשחרת, של
כל אלה שהיו יוצאים ובאים, ^{שני מורשה ו.ג.} זה היה המרכז של ^{כל בני מבחינת שחרתי}
זה היה ^{בנירוש השני} אבל ^{אנחנו} אנחנו ^{נשארו} נשארו הנועת נוער. בכל
המחנות הרציניים הגדולה והאימרה אנחנו נשארו הנועת נוער וגם ההנהגה דיני כמו הנועת נוער.
כך שזה קשה לקחת נוער ^{שגאטונוך} כמטף שנים בכורה מסוימת ומחאום בין רגע לשנוח את כל החינוך,
למרות כולל הכינו וכולל היו מודעים למה שקורה איתם ולקראת מה אנחנו הולכים. עם יסוד הקבוצ
הזה, או עם יסוד הריכוז שבו מצאו מקומם כל אלה שנשארו ללא יורים, ^{כי נשארו אומנם גם כאלה}
שהורים שלהם היו עוד בגטו, אבל היו כבר רבים שזה ^{היה גירוש הרבה יותר גדול מאשר הנירוש}
הנניגל, ואלה התרכזו ביוזכנינסקה 13. אני לא זוכר בדיוק את החאריך מתי ישגנו את הנשק הראשון,
אבל עד כמה שזכור לי, הייתה יציאה של שלושה איש, של דולק ^{ליבסקינץ} זיגל ^{ואני חושב של אידן}
להרוג אחד בסכין ולקחת את נשקו. עד כמה שזכור לי הניסיון הראשון לא הצליח, וכעבור יומיים
שלושה יצאו עוד פעם והניסיון השני הצליח והשיגנו את האקדה הראשון.

אני לא זוכר מתי, החורים של שימק גורטון, אני חושב שזה היה בנירוש הראשון.
... זה היה בנירוש השני ככה

- וזינק נפע.

מכיל

לא זיגג נפצע בפעם הבאה. אחר כך החחילו אימונים של הנשק ביוזמינסקה. עם אותו אקדח התחבולו

ככה נ'13/קד

אנשים החחלנו לאמן את האנשים ש- ~~אני~~ אקדח, והוחלט על פעולה נוספת להשגת נשק ~~מסויימת~~

מקצוע סודי ~~היכונים ללכת לכתוב מודיעין~~ נא זיגג ~~מאן~~ קיבל את האקדח ומרוב החרגשות הוא ירה בעצמו ברגל וחזר מצוע לבטן. אני לא זוכר בדיוק מתי... לפי דעת ה... אנחנו

פעלנו עד הקומה מסויימת כקבוצה של פ.פ.פ. קבוצה של חנועה ציונית חלוצית אבל בשורת של

פ.פ.פ. היינו בדוד יהודי ציוני חלוצי תחת פיקוח (ח"פ) של פ.פ.פ. עד שהגיע הפעולה שקיבלנו

מקובץ ביער, ונשלחו המישיה ראשונה, זה היה זבנק וקסלר, פייטל, אדויין, קדאן, פיסו, זיגה

זיגה מלך לא, לא, לא זיגור מלך. מילך בוטליב. וזה היה בחיאום מלא עם פ.פ.פ. הקבוצה הזו

נחלה במקום לא מסודר והם נחלו, אני לא אכנס פה למרטים... שניים נפלו מאלה. לא כולם. אני

הוא שמילך ואדויין. החבר, עד כמה שאני זוכר, שכאשר באו בטענות למה המקום לא היה מוכן מספיק

משהו מהפ.פ.פ. ~~אנחנו~~ לדולק או לסימק, ~~אני כבר לא יודע למה~~, שאחם ~~ככה וככה~~ אתם

מיועדים למות אז מה... אז הוחלט ע"י סימק ודולק... ~~מסוכן~~

אז דולק ענה אם אנחנו מיועדים למות אז אנחנו נחליט על גורלנו לבד. וכאן לפי דעתי היה

הקדע, ואנחנו נפרדנו פ.פ.פ. הוחלט ע"י המפקדה שלנו דולק, סימק, לאבן, מניק - אני לא יודע

אם הוא כבר היה... ~~לא משנה~~, אם ככה אז אנחנו נחליט על גורלנו לבד, ~~אבל~~ מסוכן ~~המקלחה~~

מליחה, דולק אמר אם שאה הנשק אפשר עוד לקנות בכסף; מה שהכי יקר אצלנו זה חיים של

בני אדם ועל זה אנחנו נסמך, זה אנחנו נחליט לבד.

אז זה אני זוכר שהוא אמר את זה אנחנו נחליט לבד. על חיינו אנחנו נחליט לבד. ואז חל הקדע

ביננו לבין פ.פ.פ. אנחנו נשארנו קבוצה עצמאית בשיחוף פעולה עם פ.פ.פ. חיוה ומה זה היה

פ.פ.פ. מה זה היה שיחוף פעולה עם פ.פ.פ. שיחוף הפעולה היה עם גולה מירד, ~~שיתה~~ במפקדה

הפ.פ.פ. בשלל של איזור קרקוב, הוא היה מבחינת התפקיד שלה מעל לפעילות יהודית, לא היה פעולה

בקרבת היהודים רק, ~~הפעולה התבצרה~~... עד כמה שאני חושב, היא היתה במפקדה פ.פ.פ. אזורית,

והשק ~~היה~~ היה התפקיד של הקבוצה היהודית שמעלה בחוף הגטו. היה שיחוף פעולה. השיחוף פעולה

נשק, אבל הקבוצה נפרדו ואנחנו נחמכנו לקבוצה עצמאית בהחלטות, בביצוע פעולות מסויימות

ובפעולות מסויימות הלכנו עם קבוצה פ.פ.פ. אבל ~~כשאנחנו החלטנו על~~, לא כשהם החליטו

איזה פעולה עלינו לבצע. העניין החמור, אנחנו החלטנו על פעולות מסויימות ובאנו לטעון לקבוצה היהודית והצענו שיחוף פעולה באותן פעולות. הפעולה החשובה הייתה פעולת ^{ל' 13/1} ~~ה' 13/1~~ שלמי דעתי המחשבה הייתה שלנו, של המפקדה שלנו, ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ ברובו ~~ה' 13/1~~ על ידנו, כאשר הקבוצה השניה בצעה פעולות חשובות כשלעצמן, אבל אחרות, כמו התנפלות על מפעל מחפרה שחפרה מדים לגרמנים וכך הלאה. הם אולי פעלו לפי הנחיות של מפקדה ממונה עליהם, ופעילותם הייתה כהכנה לפעילות יותר גדולה. לפי דעתי חשוב לציין שהמפקדה מה שאפיינה את הפעילות שלנו זה ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ חוסר הזמן, ואז דעתי של סימק ~~ה' 13/1~~ גברה על דעה דולק, סימק ראה את הדברים הרבה יותר בחומרה, הוא ראה שהזמן מתקצר, שאין לנו זמן בלתי טובל, שלמי דעתי אנחנו חייבים לפעול מייד כי מי יודע אם נוכל לפעול מחר, וככה הביעו לפעולה הזאת של ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ "זו דעתי. כי מחתרת פולנית לא הייתה מוכנה עוד, כשאנחנו ביצענו פעולת ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ המחתרת הפולנית לא הייתה מוכנה לשום פעילות. ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ "איזה מחתרת?" ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ כי לפולנים היה מספיק זמן. אפוא כבר היינו אחרי גירוש שני שחיה גירוש רציני בקרקוב, למרות שגטו קרקוב היה "מוסטר גטו" והחיים היו דיני סבירים, במונחים של אותה תקופה, לעומת מקומות אחרים, כאשר אני מדבר על סוף 42. אבל עוד קודם קרה מקרה שהיפשו את דולק. חיפשו את דולק ואת כל אנשי חנועה עקיבא. ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ הייתה רשימה של כל אנשי עקיבא וחיפשו את אנשי עקיבא, ואז זה היה איפה שבגא נדבמבר ¹⁹⁴² ~~ה' 13/1~~ כל אנשי עקיבא היו מוכרחים לצאת את הגטו בגא היות ובידי ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ הייתה רשימה מדוייקת מי הם אנשי עקיבא ואותם חיפשו גם כשלא אולי השתייכו לקבוצה. היה מספיק שידעו שהם היו שייכים לחנועה עקיבא, כי החנועה הלוחמת זפתחה עם עקיבא. בקרקוב הקבוצה הלוחמת זוהחה עם אנשי עקיבא למרות שהיו גם אנשים אחרים, כמו גורדוניה, דרור ושומר הצעיר והשומר הדתי, היו לנו אנשי שומר הדתי מסויינים ופעילים מאוד, כמו הירשברג, לוצ'ק ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ שתייצר, אחר כך הייתה פעילה בעקיבא, אבל בקרקוב ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ זהו של חנועה לוחמים היו אנשי עקיבא. זאחאסטר להבין כי חנועה עקיבא בקרקוב גם לפני מלחמת היחה חנועה המובילה והדומיננטית ברחוב היהודי הציוני, באותה תקופה עם התחיל בצורה כזאת שהיפשו את דולק, ודולק לא נמצא בדירתו ואז עזרו את גושקה. ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ מה אחת מדבר? בחייו? תפסו את דולק. הביאו אותו עד ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ ודולק אמר "ידיים למעלה" ואז הוא ברח, ^{13/1} ~~ה' 13/1~~ הלא הוא קפץ דרך החומה.

13/1

זה נכון. לושקה נעצרה ודולק ברה...

ג. ל. - לא, היווה ודולק ברה אז באו לקחה את לושקה.

לא זוכר. דולק ברה ואז גם הוצאו כל אנשי עקיבא. דולק ברה ^{למנו} גולדברג. היו לנו כבר דירות מוכנות. היו לנו דירות מוכנות ב אילת גולד אילת סטול אילת סגור אילת אבן אבל זה דברים

שכבר אמר יודקים, אני לא יודע אם אני צריך לחזור עליהם, כי זה בעצם ^{וגיו} לושקה נעצרה. הפעילות

היתה בשואה. כבר נשלחו אנשים לז'שוב - לושקה ורמי קוב ^{קוב} נשלחו לז'שוב. בחקופה הזאת בין יוני

לנובמבר נשלחו כבר אנשים לכל מיני ^{מחנות} מחנות מחנות מחנות מחנות מחנות לגיזים את האנשים וגם

קבלנו אנשים. הנה לוזובייצקי באו. כל הקבוצה של עקיבא באו ^ב ב גרו במרסקה וכל

קבוצה חזו. הפעילות בחקופה זו של יוני 42 עד נובמבר היתה פעילות רחבת ^{פריק} פריק לגיוס אנשים, ^{למינונס}

למינונס, לחלוקתם, לחיפוש דירות, לחיפוש מקומות מסתור. המבוצה הזו כבר עבדה בלוא הקיסור, ^{באילת דולק} באילת דולק וכל האנשים היו צריכים לעזוב את הגטו.

עוד רשמתי שאני אמרתי לך על המקידים שלי... כי אני פה המפקחי במיוחד כי צריכים לחזור לכמה

מקידים שמילאתי. אז אחד מהמקידים סיפרתי לך שהייתי אחראי על האנשים שנשארו בגטו, והייתי

צריך לטכור עליהם. בעצם כל הזמן הייתי מן קשר, אפשר להגיד, של המפקדה, וכל מיני המקידים.

מספרתי בעצם בתחילה הסיפור על המקידים שלי. הייתי צריך לצאת מהגטו, להגוש את בוטטר, שסימס

היה צריך להגוש איתה, להגוש אנשים אחרים... הודות למראה שלי סימסתי כקשר למפקדה, וגם קשרתי

בין אנשים של חמישייה בתוך הגטו. באילת אנשים בתוך הגטו ... כאשר הוצאנו את האנשים

זוץ לבטו אז גרתי אצלכם בבית דגן אצל אלזה וסימס...

- אצל אלזה?

אצל נובק, זה היה בי"ח לבגדים. הייתי בא והייתי חוזר לבטו בכפר והייתי צריך לבדוק, לדבר

עם אנשים, ^{מ'אשארנו} מ'אשארנו. לא דרכנו, אלא דרך איזה מקידה פולנייה שהייתה חברה של אחי.

היא סדרה לי סכמט שאני מפקד אבנר באותו מחנה, שם לא היו יהודים בכלל. אני מסרתי לי

מעיל. היה לי מעיל לפני המלחמה שהפכתי אותו לצד השני, והוא היה כחול כהצד השני. הוא היה

עם אטור. אני מספר את זה כי זה פשוט סימסתי. עשייתי לי מעיל שלוש רבעה, כי בנחיים גדלתי

זאת. קיבלתי את הכובע של אילנה אבל הינה והיה לי מעיל כחול אז עשייתי לי סרט כחול.

אילנה מהלך עם סרט זהוב, אבל אני הייתי רגיש להתאמת צבעים ועשייתי לי סרט כחול, זה גם

עבר. סידרתי לי מקום מספר אחד, היות והיה לי מכתב שאני מפקד (10211311) אז היה לי גם מספר
 אחד. וככה גם כמפורט לבנות... הייתי מאוד אלגנטי. נראתי באמת כמו מפקד (10211311). אבל כל
 זה היה הזוי, כי היה לי מכתב של אחת פולניה של החנה שלא היה קיים, וזה עוד לי מאוד.
 יכולתי לצאת מהגטו ולהכנס לבטן.

מספר רמ" 2 החסר.

סרוק/צ"מ

כבר הוחלט על הפעולה ^{הצב/ב} הצבאית, וזכור לי ש... אני הייתי אז מחוץ לבטן. גרתי בפלוקוויץ,
 עם היה מקום מסתור, יחד עם ^{ד"ר} קצת, בחור קומוניסט מלוקס שבמקרה הכרנו אותו שמה. ספק היה קבוצת
 יהודים שעבדה שמה. אני נספחתי אליה בצורה וולנטרית. לא הייתי שייך לזה... אבל היה לי נוח
 להיות בקרבם, כי ברחתי מקרוב מהגטו כאשר חיפשו אחי האודוויזיסט. ברחתי ואז השארתי את...
 לכן לא, זה כבר אחרי ציגלרית, יומיים שלושה אחרי ציגלרית. אבל לא חשוב, נקראתי ע"י דולק,
 והייתי אז בקשר עם ^{מא} במאטוב היה מחנה "דולק", שמילר היה שם מפקד, יאלק, ושמה היו לנו שני
 בחורים: זיגלברמן וקובלברמן. שניהם היו במחנה, שני אחים, שהם בארץ. זיגל היה מרפא שיניים.
 ולי היה קשה אצלה, בתוקף הסקידים כקשר היה לי גם קשר איתם, ויום אחד דולק ^{הורה} גיבאג לי לבוא עם
 קובל ^{מא} פנישה עם דולק באחד מרחובות קרקוב. סימור ^ב לילימהודיה אנחנו נבצע פעולה על ציגלרית.
 שנבצע פעולה גדולה, זו הייתה פעולה גדולה שכללה מספר דברים: הנפת דגלים פולניים, הדגשת
 כרוזים, זריקת רימונים על שלושה בתי-קפה, איפה שהתכנסו גרמנים, בין יתר ציגלרית שבאותה
 זמנה היה הבית-קפה החשוב מבחינתנו, היות ושמה התכנסו קצינים, קציני אס.אס. במיוחד.
 אבל זה היה אחד משלושה יעדים עליהם היו צריכים להזרק רימונים. בתוכנו היה מורה לפיזיקה
 שהיה שמו ^{משה דרבליך} משה דרבליך מורה לפיזיקה שלי שהיה מורה בבית-ספר שלי. הוא היה המומחה
 להרכבת בקבוקי מולוטוב, היות והוא היה פיזיקאי אז הוא היה המומחה שלנו לייצור פצצות בית,
 הייתי קורא לזה, ודולק סיפר לך על הפעולה שעומדת להתבצע, ולזה גוייסו רוב האנשים שהיו
 עייפים לקבוצה הלוחמת, והייתה חלוקת חפצידים. הייתי אז צריך ^{לגשת} לגשת לשימק זאלזה, לרצ'ניק' ^{ל'ג'ג'ג'ג'}
 הם היו צריכים להדביק כרוזים יחד עם רומק, והייתה קבוצה שהייתה צריכה לבוא לאלק בליזופולק
 דירה חזר ^{ל'ג'ג'ג'ג'} לבטן, הייתה לנו דירה שהייתה אותה קודם בליזופולק ע"י בולדברג, זה היה בשיחוף
 פעולה עם הקבוצות של ^{מא} מאלו ^{ל'ג'ג'ג'ג'} לך, זו הייתה פעולה בהיקף עצום.

ג) אבל מה אני מוכרחה להפסיק אחר, כי כשאמרתי שיצאנו להדבקה כרוזים, אז היה ^{אגבניקי} יצא איחנר
היה ^{מסופגניצק} שהוא היה מסופגניצק, מהנוער הציוני. חיים היה מהנוער הציוני - זה בשנת

אבל כינחיים נספחה אלינו גם קבוצה ממיחוב ומב' פושקין בחוף המחנה שמה ^{אגבניקי} היה שמה

אז מה מחנה וסיפחנו שמה אלינו גם איזה קבוצה של הנוער ^{הציוני} איפה שהדמות הדומיננטית היה
טנבורג, שהוא היה המנהיג. אנשים הביעו ל... בבי"ח ... בבית-חולים בסקבינסקה היה בית-חולים

יהודי. שמה חלה שיפור סידרה ע"י חברה שלה מבי"ח, שאבא שלה ^{שמה} היה שומרואו משהו כזה, אחד

מחצריפים העליונים שהיו שמה באותו חצר של אותו בי"ח, שמה הובאו רוב האנשים שלנו שהובאו

במיוחד לאותה פעולה ושלא היו מקומות מגורים, באותו ערב גם אני הגעתי בזמק הקראח הפקודה,

יבזק הקריא את הפקודה ו^{לנו} היה יבזק צוקרמן, שאני אז לא הכרתי אותו. נודע לי רק באותו

ערב שזה יבזק צוקרמן ו^{לך}קה פולמן שכאו מורשה לשיחוח על קיום של הקבוצה שלנו, על פעילות

המחנה, על שיתוף פעולה, על איחוד של הקבוצות, אני לא יכול להגיד בדיוק מה היו הנושאים. בכל אותן

יבזק צוקרמן לא הביע בעקבות זאת שהוא ידע שמחבצק באותו לילה פעולה רחבת ממדים. הוא הביע ^(במקרה קטן בגמלא)

לקרוב על מנה לברד דברים עקרוניים בין הקבוצה הלוחמת הקרקובאית ובין הקבוצה הלוחמת

הולשאיית, כי אנחנו פלנו כנפרד. לא היינו חלק אורגני של ז'וב הולשאי. אנחנו היינו קבוצה

עצמאית, עם מפקדה עצמאית, עם החלטות עצמאיות. כאשר היה קשר, עד כמה שאני הבין, בין לאבא

ויבזק צוקרמן וצביה, שהוא היה איש דרור וכמד שני בין הלה שיפר שהיחה מזכירת הקבוץ שלנו

בורשה, שהיא היחה עקב זה גם פעילה בז'וב הולשאי, והיא היחה גם הקשרית, בינחיים אני דילגתי

לי זה, בנחיים המצב בורשה חורע מאוד, והלה העבירה את רוב האנשים שלנו מהקבוץ הולשאי לקרוב

ושוכנו ביוזקנימק 13. אני חוזר עוד לתקופה זו שהובאו אנשים מורשה. הלה היחה מביאה כל

מעט שניים שלושה איש מורשה לקרוב, כי המצב פשוט המצב התברואחי והכלכלי, היום קל להגיד, אבל

המצב הכלכלי הזה פשוט רעב, אנשים לא יכלו להחזיק מעמד בקבוץ בורשה. זה בעצם חיטול של

הקבוץ שלנו בורשה. מוטרו המפקדים. אנשים יצאו לז'נק. כל קבוצה יצאה לפעילות שלה שהוגדרה

לה ע"י הגדרת המפקדים באותו ערב שהוקרא ע"י לאבא, כאשר אני קיבלתי הוראה לבצע במידה ^{אגבניקי}

הנקה שטיבלצבארה בגשו, כי היא היחה אחות בבי"ח היהודי בקרוב. היא היחה הבוגרת של חנוע

עקיבא בגשו, וקיבלנו הוראה שבמידה והפעולה הזאת התבצע והצליח אנחנו נבצע פעולה על שפיץ.

מיד נכנסתי ונזן ראיתי שחודר ריק ורק שני אנשי בסטפו נמצאים שמה. מסרתי להם את הסיגריות וחזרתי לבטן. ידעתי שמהן קרה, לא ידעתי עוד מה קרה בדיוק, אבל ידעתי שמהן קרה כי העובדה שהם היו כבר שמה, אחר כך יש הסיפור של יצחק שבא שמה עם לאבן, והוא ברח ונטצע, ואח לאבן הפסו- זה היה באותו בקר שאני הייתי. ברור שאת הפעולה הזאת על שמיך כבר לא בצענו, כי זו הייתה ההוראה- שאם יהיה איזה כישלון לא לבצע את הפעולה על מנח לא למשך את השומח הלב לבטן. וזו המחשבה הייתה שגם אם יאסרו לא יקשרו זאה עם היהודים בגטו, כי הפעולה של גאג ציפנא איננה ארשה פעילות מחוץ לבטן. אנחנו לא פעלנו מחוץ הגטו, פרט למקרה זה שרצינו לבצע אח פסק דין מוח על אותו שמיך, לא פעלנו בגטו. הינו והחנהגה של הגטו, אני לא מדבר על היודנראט, אני מדבר על ההנהגה הציונית הכוננת שהתנגדה לפעילות מחוץ הגטו. זה היה בסו לדוגמא וחשבנו שאם הכל בסדר אז בסתם ישאר בחיים מלבד האנשים של הודעה שהייתה השמדה טוטלית. כך שאנחנו לא עשינו שום דבר מחוץ הגטו. כל הפעילות שלנו התרכזת חסיד מחוץ לבטן. מספר ימים אחרי זה אירעו חיסול אוהי ואני כרחתי בגטו ואז חלכתי למקום שם הכרתי את אוהו הפרד שביצענו. יהוא היה... הוא שמר

על פני רכבה בכזה צריפון מעץ, היה לו חפיד לשמור, ואני לנחי יחד איתו באותו צריפון. ביצענו פעולה של רכבה שהלכה למרחק. זו הייתה אחת הפעולות שהיינו צריכים לבצע פעולה על רכבת שהביאה חסיד למזרח, שמה גם נבטחי עם גוסטה אחר כך עברתי לדירה אחרת שכבר דולק הגיע אלי. בינתיים חסיד נצטר, וגוסטה הגיעה, והיא הלכה עם רומק לוסטרטן למרות הפצאות רבות לא הסכימה לוותר על הליכה לבטן, ואז הוחלט שרומק לוסטרטן ילווה אותה, כי ראינו שלא נוכל להשיע עליה ולאסור עליה ללכה. היא הייתה חיה החששקה של אוהו מחנה ריכוז א-79 בסטרופולן, ושבעצם היא הוציאה את סימק אז. הודות לה יצאו שניהם מסטרופולן. היא האמינה שגם הסימק היא הוציאה. ומה שיותר החלפה של גוסטה לסימק הייתה כזו שהיא לא יכלה להיות בלעדיו, וזה היה הנימוק שלה למח היא לא יצאה לותר ללכה, ואז הוחלט שרומק ילווה אותה ואז שניהם נאסרו. זה היה ינואר 43. כאן בעצם הקבוצת הלוחמה הקרובצית מגיעה לאט לפיזמה, כי רוב האנשים נאסרו. רוב האנשים נאסרו בפעולה ציבורית באותו בית הוליים נסקה. דולק נהרג יומיים אחרי זה, ואני סנבאום עזר במבצע זה. דולק הייתה לך בעצם דירה, שאיש לא ידע, מחוץ לקרוב, אבל הוא הגיע לדירה של מלכודת על מנה לפקח על הפעולה הזאת ונשאר באותה דירה. הגרמנים הגיעו לאותה כתובה והתפתח שם קרב. מספר גרמנים נהרגו, ויש סברה דולק בכדור אחרון שם קץ לחיו, אבל זה לא נכון.

כ' אל האלן
למנכ"ל רכבית
ר' אל האלן
הוא שמר
סנבאום
דולק
למנכ"ל רכבית
למנכ"ל רכבית

אבל היחה מינה, שהיא נשארה בחיים, והיא סיפרה את סיפוריה. היא ישבה באוהה דירה כמסרתה. זו היחה דירה בבית גרמני, שאיך שנבאום השיג אוהה ע"י קשרים עם שומר בית. הלה המשיכה לבוא מורשה ו... *אולי לא ידענו*

אולי לא ידענו

יש סברה שהפסד את הבן של השומר ובחור המעיל שלו היחה הכחובת ...

הריבה לא סיפרהו לך זו היחה פקידה כוללנית הייתי אומר. אז הגענו למאסר של גוסטה ורומק, חיפושית

דרך אל אותם אנשים שנשארו, באמה נשארו רק מעטים. הלה היחה מביעה מורשה, הלה סיפר, היחה

גוסטה מורשה - קרקוב, וחיו כל מיני מחשבות. היחה מחשבה להעביר את כל האנשים שנשארו לורשה.

מורשה הפגב גם לא היה ברור. זה היה עוד לפני המרד הראשון בינואה. מחשבה אחרת היחה *אולי לא ידענו*

קבוצה לוחמת בפוסטנוביץ בהנהגתו של יוזף קולצ'וק. זה היחה קבוצה של הנוער הציוני *אולי לא ידענו*

היחה הנפעה הנוער הדומיננטית בפוסטנוביץ שהיו קשורים לבנד' ין. אנחנו אז לא ידענו את כל הפרטים

אבל ידענו שיש בפוסטנוביץ איזה קבוצה לוחמת, *אולי לא ידענו* העלה את המחשבה לחפש דרך להתקברות

איתם, להתאחדות איתם או *אולי לא ידענו* על סגה ששוב פעם פהיה יוחר רביס. הוא הציע שהוא יסע לפוסטנוביץ.

אני רציתי לבסוע אבל היות והוא היה בקשר עם אוהם חברים והכירם... אחר כך החברר שהיחה שמה

איזה בחורה שהיא היה מאוהב בה *אולי לא ידענו* אחת המושבות קיץ. אני במקרה יודע כי זאת היחה אחות

של אשה *אולי לא ידענו* אני הכרתי את אשה ב-45 אז קבלתי את יחד הפרטים של אוהה יציאה של חיים

שנבדורט. הוא באמה הגיע לפוסטנוביץ ונשאר שם. הוא לא חזר ללנו. הוא היה פעיל מאוד. יש

על כך הריבה עדויות על חיים שנבדורט. הוא גם מה מוח גבורים. הוא נחלה, *אולי לא ידענו* בכיכר

כשהפסד אותו כזמן העברה אנשים לצכוסלובקיה ואחכ' להונגריה. היו לנו אנשים בבוכניה. בבוכניה

היחה לנו בונקר. היחה שמה קבוצה של שומר הדחי, שרייקר שלום, שרייקר שימק, שריימר גולדה,

פולה גולדבסר ורודזיה גולדבסר, והעיקר היה שם שימק. *אולי לא ידענו*

לא, לא. אנחנו לא היינו בבונקר. זה לא כך. לבוכניה הביאו אותנו למעולה.

זה אני לא ידעתי. אני נמשחי איחכם בבוכניה.

אחרי זה מה שקרה עם ציגוריה(מדברי אלזה לוסגרטן) חיפשנו דרכים. זה מה שהיה עם הרכבות

שהצלחנו הכנה אהה או עוד רכבת אבל ידענו שבבוכניה הלא שימק דריינגר לא פעם שלח אוהי

לבוכניה להעביר כסף לסופרים, כי יוסף וולף *אולי לא ידענו* של וגוסמן, ששימק *אולי לא ידענו* פען שחייבים לשמור

על הסופרים, שאם ששהו ישאר אחרי המלחמה יכהוב הימפוריה, אז ידענו שמה יש בונ קר. אבל

הכי חשוב מה שהיה שידענו שיש חילוק בדיוק שהוא היה זהה שהכין את הקוממו ביצר כדי שנוכל לפעול מהיער. ואז בא, אני חושבת ואני כמעט כפוחה, אלינו לונגבניקי שלום שרייבר וסיחר לנו איך זה נראה בבוכניה, ואז החלטנו לנסוע לבוכניה, ישם יש עוד מרכז של אנשים. באנו לבוכניה אז כאיזה צורה בכלל הצלחתי להעביר את שימק בהור ארי מברק, את רואה את הפנים של שימק, ותמסו אותנו, שוטר פולני הפס אותנו ליד גדר לפני הכניסה לבטו. אז הוא שאל את לא יהודי? אז עניתי לו- לעמים כן, לעמים לא. העיקר אני לא זוכרת בדיוק איך שהיה, נכנסנו לבוכניה וידעתי ישם יש אימי, אני נאחזתי וזה נו... אבל איך אפשר? לאטא שלי לא יכולתי לבוא כי ידעתי שאנחנו מודבקים בטשחן, וחץ מה טאטא שלי...

זו מודבקים בטשחן

הן אני לא רציני עדין עוד עם המשפחה, כי ידעתי אם אני נופלת אז הולכת כל המשפחה אחרי. הרי הנרטיים לא נסתמו רק בבן-דם אחד. היתה סברה שאם שימק ואחתי הפסו בקרקוב עם אקדח בידיים וחיטלו אותנו. ואנחנו קיבלנו על עצמנו מאוד את הסברה הזאת שאנחנו לא חיים. זה היה מאוד נוח. זה הניע אתילו לאמי. הפסו גם אלבוס עם הסונות אבל שימק וכמה מכחבים שכיהייתי ב...תפסו אותי במסגרת בבוכניה בזמן החקירה אז הראו לי את המכחבים שלי אליו, אני לא זוכרת, ובקשו שאני אתן אותן כחב יד, אבל זה סיפור של נחק וייסמן, מה שהיה בזמנו בחקירה זה לא חשוב, כי שמה אני אמרתי לך... החשוב שאחוזי האחת, שלא היחה גרה עם אמא, היחה נשואה, ונדוע לי הכחובת שלה ונכנסתי אליה ואמרתי- מה על הדיכומה הקיני בבביל שימק ובבבילי לינה, ואל חסרתי אפילו אימי שאני מה. זה אולי לקח יומיים או שלושה ופראום...
האני נחם

גד ב' של פסח מס' 2

... הוא אמר לי- הוי, הוא הכיר טוב את אחוזי מינקה, מה שלומך וזה... איפה מינקה? ואני ככה... זה נחק, ואני ככה כן עניתי, לא עניתי - זה בכלל לא פיקוחו שלי. אז הוא... אה, כן, עם עניים קשות הכניסו אותי לבונקר, ארבע פעמים הסחובתי ארבע פעמים... אז הוא אמר לי, נחק, אני נותן לך שאלות ואם לא עונה לי, כאילו שאת לא מאמינה. אין לך אמון אלי. אני לא יודעת איך לחגיד את זה בעברית, אמרתי - יש לי אמון ב...כל אחד. 90 אחוז אני שומרת לעצמי ו-10 אחוז לך. ולכולם על כולם, בנוכחותי, הוא אמר ש...זה שכלום קרפן שזה לא נכון הוא אמר לי

וכשאני אמרתי אני גיזה שפוקהמר, הוא לא ענה מילה שאני אלזה. כי אני אמרתי לו- אחה זוכר כשאסרו אוחנו אז אני השבתי כי החעלמתי בצד...

החוד- אני סיפרתי על היגושי דרך של השאריה של הקבוצה הלוחמת ועל הדרכים שהלכנו, בנתיים החקרב החאריף 13 במרס... או 19 במרס... ואנחנו היינו זקוקים לכסף, כי נשארנו כמה אנשים ולא נשאר לנו כסף. משום נשארנו בלי אמצעים, אז הוחלט שנבצע החנפלות מזויינת על משפחה, וקיבלנו משהו כחובה של יהודי שגר מחוץ לגטו בוכניה, שמו היה סממל, שגר מחוץ לגטו, אני לא זוכר ממי קיבלנו את המסמך הזה, נאמר לנו שיש שמה הרבה מאוד רכוש, לצורך זה הוחלט שיולק אמל ונתק וייסמן, שהיו מאוד פעילים בקבוצה הלוחמת, אני לא סיפרתי על המשרד הטכני, אבל בחוף המערב השבתי היו לנו העודות של הגסטפו. אומנם אני מציין עכשיו את זה... שאידיק טננבואום בהיותו עובד במסמך, היות (הם) היתה חנוכה לפני המלחמה, לצורכי שטר, הוא עבד גם בגרז' כמכונאי אבל עזר לאנשי גסטפו להשיג טמנים וחומרות וכל הדברים האלה לצורי המשרד שלהם. מכל הזמנה כזו היה מעביר חלק לסיסק והיו לנו בצורה כזו טמנים אורגינליים של הגסטפו, אבל את החומות סיסק היה עושה לבד. הוא היה מביא דוגמא של החומת. בין היתר היו לנו העודות אורגינליות מקוריות של עובדי גסטפו, אנשים שהועסקו על ידי הגסטפו- העודת שאמרה איש הזה והזה הוא עובד גטרו הגסטפו ולא צריכים לבדוק אותו והוא רשאי להסחוב בכל מיני מקומות. זה היה בעטיפה אורגינלית בעטיפה עור... מהש כמו כל אחד שעבד בגסטפו. כאלה העודות היו למספר אנשים ביננו, אלה שביצעו מספר פעולות מטעם הקבוצה, בין היתר גם ליולק וגם לנתח היו העודות כאלה, שאני ידעתי שהם קיבלו את זה סאיחנו, ולמרות שכבר היו שמועות שהם משתפי-פעולה, השבנו שהיות ויש להם העודת אז, במיוחד יולק היה בחור שלא היה איש תנועה, אז השבנו שהיא בטח הראה את זה כבר למשהו, נרצה להראות כמה הוא חשוב, ולא התייחסנו לזה בהשדנוח. במיוחד ששאני באתי אליו כיום שישי להודיע לו שאנחנו חייבים לצאת לאוחה פעולה, כי עומדים לפני חיסול של הגטו בקרקוב, ואנחנו חייבים להוציא, היו לנו עוד שניים שלושה איש שמה שהיינו חייבים להוציא אותם, והיינו זקוקים לכסף והיינו מוכרחים להשיג איזה שהוא מקור כספי. הוא הביא באוחו יום או יום קודם את החברה שלו- פולה קריטר עם אחותה ואמר לי אמר לא יכול לצאת לפעולה הזאת היות אנחנו רק

הבאתי את החברה שלך ואני צריך לבלות איתה ^{לפי} ומה ^{לפי} יכול להשפיר אותה לבד בדירה. ^{לפי} אני הכרתי אותה לצאח כי ידעתי שאנחנו מוכרחים לבצע את הפעולה על מנת להשיג את הכסף. והוא הסכים לצאח לפעולה. ^{לפי} אנסענו ^{לפי} שלוחנו בקרוף ברמני ברכבה לבוכניה. שמה באנו לבונקר יזל, אני כבר לא זוכר איך נכנסו לבונקר, בטח שרייפר חיכה לנו או שהיה ^{לפי} איתנו ^{לפי} קבוצת סופרים שאלזה סיפרה על זה קודם? ^{לפי} היא גויסה ע"י סימק על מנת לכתב את הולדות הקבוצה הלוחמת. החוש ההיסטורי שלו היה עד כדי כך הפותח שהוא גם באותה תקופה, הוא הביקש צורך לרשום את הדברים והלנציה אותם שיטתו לדורות ^{לפי} היחה קבוצה כזו שצלה ועשתה והתנגדה לצורך הרמני למרות הכל. והגענו לאוחו בונקר בערב, שמה נפגשתי עם סימק לוסקסון ועם אלזה ועם שלום שרייפר ושימק שרייפר ופולה ^{לפי} 30/11/77 ובאמת יצאנו ביצענו את ההתנפלות המזויינת על המשטרה. והוצאנו שמה באמת שלל גדול, שהיה מאפשר לנו המשך פעילות. לפנות בוקר הגענו ^{לפי} ללחנה לרכבה בכוכניה, אחרי הפעולה, ולא זוכר מה היה, אבל הרכבה שהיחה צניכה לצאח לקרוב אחרי. ואני הצעתי לנסוע לכיוון הפוך. הם לא הסכימו וסענו שמוכרחים לחזור לקרוב. יולק סען שמוכרח לחזור לקרוב היות ושמה מחכה לו חברה שרק הוציא אותה מהגשו, וכשאנחנו מתיינים לרכבה ^{לפי} ממשטרה, כל התחנה הוקפה ע"י ז' נדרמריה ואוסקאינים, משטרה אוקראינית ^{לפי} חספס אותנו. כרגע חספס אותנו נתק התנדב מייד והחחיל לדבר ואמר שיש עוד פעילים והוא מוכן להראות להם אותם. אני נשארתי יחד עם יולק בחחנה. קשרו אותנו עם באזיקים והוצילו למפקד גסטפו בכוכניה. בדרך רציחתי לברוח, אבל יולק לא רצה לברוח, ואני הייתה יחד איתו קשור באזיקים. הגענו לגסטפו בכוכניה, ושמה כבר היחה כל הקבוצה שקיחה בבונקר. אני ראיחתי אותם אבל אני הובלתי לחדר השני, ויולק התחיל להסתובל שהוא מוכרח לחזור למקרב והוא נתן שם של אחד ממפקדי הגסטפו בקרוב שיטלפנו אליו משום שהוא מחכה לו. אני הבנתי אז שהוא משתף פעולה. אני נשארתי שמה בפרוזדור. כשהוא יצא הוא אמר לי - לא אמרתי שאחה יהודי. ובאמת כאשר נאסרנו הובאנו לבית סוהר בכוכניה - חשעה יהודים. ^{לפי} 30/11/77

שן סליחה, ונתק נסע איתך גם?

אז אני כבר לא ראיחתי אותו יותר. רק אח יולק ראיחתי. ואז הובלנו לבית סוהר - חשעה יהודים ופולני, זה אני, שמי ^{לפי} נפלדן וג' ינסקי, נשארנו שמה לילד ויותר לי ראינו לא אח נתק ולא אח יולק. לא ראינו אותם יותר. ולמחרת הכיאו אותנו ^{לפי} למוסבה אולק, וגם שם הייתי פולני וקבלתי מקודה באוחו יום או ביום למחרת להודות שאני יהודי. אח"כ ^{לפי} כנסנו ^{לפי} עם סימק ^{לפי} דנגר ועם ^{לפי} בחא

אחרי התקדמות הובילו אותנו לתא המות במרחף. ב- 19 במרץ 1948, כשאנחנו היינו במרחף היבטי, הביאו אותנו מחקירת ראיית טורה של אנשים שלנו, כיך ייתר צ'סקו דונגד, והחברר שזו באותו יום כל

הקבוצה הוצאו להורג. החבר שזו היחה קבוצה של כמה עשרות איש, גם בניה וגם בנוח שלנו. אנחנו באונו יום הורדנו למטה למרחף לתא המות. אחרי שבוע אולי חודש גם לאותו חא סימק קבנדר ולשבת וזו פרטה לכשעצמה איך סימק הכריח אותנו לדאור על צלם אנוש בחור זא ימות. איך דרש מאיתנו

להמשיך בפעילות רוחנית ע"י שיהוח על ארץ ישראל, ויחזוח על "הגנ"ך", הביא קורסיס בחור תא המות, שידוע היה שבאונו חא כולם יוצאים רק למות. כאיינו מקבלים מרווח בוקר והיתה טורכנת מאיזה

100 גרם לחם, והיינו מקבלים אותו בחוך כיכר לחם אחד גדול למסונת מנוח, ורית מסור להטחכל

קובל מ"מ יוחר, כאילו שתי הפנה אותו לדגור, אן כיתס היה קוציא אונו הפעילות של ^{אק 118 15} ^{א/ס}

אותה סעה. רק באשוויץ הבאנו כמה זה היה חשוב איך הוא לימד אותנו גם בחנאים כאלה, שהיו

החנאים הגרועים ביותר. שמה בנוסף שסבלנו מחרפת רעב נורזית, גם כל פחיחה דלה היחה מלווח

במכות ובהעמלות מיוחדת ע"י הגסטפו וע"י שפריבוולט "כזה, היר מיוחד שהיינו צריכים להגיד שאנחנו

היהודים אשמים בהכל ובגלילנו המלחמה וכך הלאה וכך הלאה, ודיינו צריכים לעטור העמלות מאוד

בזויה עם כפל קפה ביד. בחוך הגיהנום הזה סימק דרש ^{אנחנו} שאנחנו נהנהג. ברנע שרדלה נסגרה

והאיש גסטפו יצא, שאנחנו נחיישב באותו מקום ונלך בשורה מאותה מילה כאילו לא קרה דבר. הוא

זכור לי באחד סימני הכבוע, הוכנס אלינו דסס ⁶⁰³ הונגריה. ~~הוא שיהיה לימד מנו, טחחס ע"י רגסטפו,~~

סימק התחיל ללמוד מסנו הונגריה. משטה ב-13 באפריל הוציינו כל המבוצע הזאת שנאסרה יחד, רק

אלה שנאסרו בבוכניה, שוב פעם בנוח איחן נמננו במחאית והובלנו לאושוויץ, ושתי עוד פעם

נמרדנו- הבנוח הלכו ^{אביב 11} ואנחנו הבענו לאושוויצה. וזו יש מרחף באושוויץ, של המבוצע

הלווחה באושוויץ והפעילות המחחרחית וכך הלאה.

אחה יודע וידעה שהם הלא היו צריכים לקחה חלק רציני כלול ציגנריה. אחר לצ שאלח אותם איך אחר ^{16/10/48}

נשארתם בחיים? חומשיים? ואחרים... זה אף פעם בחיים לא יאלתי אותך. בט.ג.ר. היה דהוק כשהיחה

פעולה ואחד נשאר מסנה היו צריכים להתרחק או שהיו היה המלסין או שמא? אחה שאלח אותם?

הז הם פיתרו סיפור כזה שהם אחרי הפעולה הסתלקו מקרקוב לכמה ימים וחזרו.

- אבל הלא היחה העקודה שהם חייבים לבוא לסקינסקה?

הם לא היו צריכים. להם הייתה דירה ב _____.

- זאת אומרת שיולק אמל ונהק וייסמן הייתה דירה רק לשנה, אז הם היו משחתי פעולה לפני הציגנריה.

הם זה נכון. ~~עשנו הסברה אומרת ש...~~ יש שתי סברות: האחת אומרת שהם ¹⁵⁰⁸ ~~עשנו~~ זה ושחררו

אחרי יומיים. שמה ש הסכימו. לא שהם היו משחתי פעולה מראש. הם נאסרו באיזה שהיא צורה,

משהו עלה עליהם, והם ¹⁵⁰⁸ ושחררו אחרי יום או יומיים כי הסכימו לשחתף פעולה, זו הסברה. עכשיו

הציגנריה, הסברה איך נפלה הייתה אחרת- מנחם, שורק את הפצצה, הוא איבד את הכוון ואחריו הלכו.

הפסו אותו מתוך השלישיה, והוא הביא את הנספחו לסטבינסקה. הסברה הייתה שמנחם הביא את הנספחו.

- עכשיו אני רוצה להגיד לך- אומנם אידק ליבר היה איתנו בנגבניק. אידק היה זה שורק את הרירון.

באמצע, השלישי, ולמה אידק בכלל... אהה יודע שכאידק אידק ליבר חזר הוא קיבל 40 חום וכל הזמן

צעק- למה נהק ויולק לא באו? למה זה? אני שחתי לו סטרוט לפה הייסטיק לצעוק. אבל הוא קדח

פחוס ולא ידענו מה לעצור איתו שלא יצעק. אז כ-4 ליונה בטר יצאנו איתו לנובק לבית מרזח

לשחוח כוס חם, ואני זוכרת שהיינו צריכים 20 זלוטות, וזה לא היה לנו. אז ההיישבנו בסביל

הכוס חם, פחאוס נכנס שוכך פולני, ב-0470, קורא סנוכס ואומר " אלה, גולדיה, P'Goldier, P'G"

אני מוכרת לחת צעקה שהדנסט הזה יושב פה, וזה ³ זה ואני וזהו. אז שוב הוצאתי אותו. למה אני

אזרח לך את זה? מפני שאידק ליבר אמר שמדריימה הקבינסקה הייתה פעולה של ציגנריה בפנינת

רזו היו צריכים להפגש. כל אחד היה צריך לבוא, לא יסר לסקבינסקה אלא רק לפינת לחת את הקוד

ואז הוא אומר היה זה וזה ויולק ונהק לא הביעו. אז בגלל זה אני זוגדת שכשיכול להיות שכשנחק

נכנס למחתרת, כי שימק הכיר אותו עוד לפני המלחמה, יכול להיות שיומיום לפני ^{סקינסקה} הפסו

אוחם וזה... אבל אני מחזילה להיות בסוחר 90 אחוז כשהם באו לציגנריה הם היו כבר מושחלים,

כי ה שהחבלבל בדרך... חראה, רייז'ה וחסיקה חולמן וזה... זה היה המקום לצאת, אבל לבוא

לנקודה...

קודם פרקובסקי כותב כרז "מבחינה אירגונית", אני הצטחח אותו, "בחלק ³ טוב בקרקוב לשלוש קבוצות

ערביות שבראשן עמדו ליבסקינץ אבק לישיץ ויוסף ליגנר. לא שמעתי מאף אחד מכס את שני

השמות : אדק לימשיץ ויוסף לוינגר.
איננו מכירים.

e - לכם ידוע על שלוש הקבוצות הללו?
לנו ידוע על שהיים.

e - הוא הסתמך על הרנקאל שהיה איש ה.פ.מ.א.ס.

אד, כן. הייתה קבוצה של ה.פ.מ.א.ס. ש...
ספר היגיוני היה קומפניס ידוע שחב ספרים, אני לא זוכר, הוא היה אחד ממורים לשפה פולנית

הדגולים בפולין. הוא היה איש ה.פ.מ.א.ס. אני נאבטתי אותו באחת מ...
הייתה קבוצה יהודיה שהיו אנשים...
בולדים. והוא היה מהצד הארי ומסעם ה.פ.מ.א.ס. הוא היה בטעמיד דיי בכיר. לא האמין שאפשר יהיה

לעבור את המלחמה. בכללי, היהדות אצלו התעוררה...
השוב מאוד בכית הספר שלנו, אבל הוא היה רחוק מאוד מיהדות ומציונות. הוא היה גם מורה של

סימק דנגר. גם סימק היה בכית הספר העברי. הוא מאוד התקרב ליהודה, אני חושב ש...
אוחו באיזה שהוא פרק.

e - זה נכון שאנשי ה.פ.מ.א.ס. החזיקו מה.פ.מ.א.ס. הפולני, כמו הרנדלף ואחרים, הצטרפו אחר כך לחצעה
לארגון שלכם?

לא.

e - רץ ל.פ.מ.ר.?

לא ידוע לנו והאם יש סיבה שאם נקראתם הארגון הלוחם של הנוער היהודי המלוצי ולא הארגון היהודי
הלוחם נוסח ורשה?

היינו קבוצה נפרדת. לדעתי היינו קבוצה נפרדת, עצמאית. לפי דעתי...
אם הקשר היהודי. באיזה חקומה אני לא זוכר בדיוק. אני זוכר אבא... קראו לארגון שלנו הגנה.

אני לא זוכר כמה זמן זה נמשך וכמה זמן זה היה.

חלק גדול של אנשי השומר הצעיר שהם עזבו את השומר הצעיר וחלכו יותר שטאלה, אני גם אסרתי את
זה. ה... באוחה חקומה היה קומפניס. הוא אומנם בא מהשומר הצעיר אבל הוא נהסר... הוא

חלף צעד אחד יותר ששאלה. הוא נאבק באיש (קוממוניזם). הוא היה איש ס.פ.ר. הוא לא ייצג את
קבוצת השומר הצעיר, הוא ייצג את הפ.ס.ר. והוא היה המפקד של הפ.ס.ר. של הקבוצה היהודית של
הפ.ס.ר. ולא כאיש הקבוצה של השומר הצעיר.

סוף קסטה .

י. יבנה א' אמת
29.1.84

המילה:
המילה: